

УДК 658.7:656.2

*Анастасія Божок, к.е.н.
(доцент кафедри «Логістика», Державний економіко-технологічний
університет транспорту)*

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

У статті досліджуються перспективні напрями розвитку транспортно-логістичної інфраструктури. Основна увага приділяється залізничному транспорту та принципам єврологістики. Метою єврологістики є визначення розвитку транспортної інфраструктури. Ключова роль відводиться досягненню високого рівня обслуговування. Визначені основні принципи, завдання та наведені головні особливості єврологістики.

Наголошується на необхідності поділу логістичної системи залізничних перевезень на дві підсистеми – пасажирських і вантажних. Метою логістики у сфері перевезень є знаходження балансу інтересів та узгодження дій між суб'єктами, які організують і здійснюють обслуговування пасажирів.

Визначені основні складові логістичної інфраструктури пасажирських перевезень на залізничному транспорті, а також завдання та заходи підвищення ефективності використання транспортно-логістичної інфраструктури перевезень.

Ключові слова: логістична інфраструктура, перевезення, єврологістика, залізничний транспорт, якість обслуговування, маркетинг.

*Анастасія Божок, к.э.н.
(доцент кафедры «Логистика», Государственный экономико-технологический университет транспорта)*

ФОРМИРОВАНИЕ СОВРЕМЕННОЙ ТРАНСПОРТНО- ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ ПЕРЕВОЗОК

В статье исследуются перспективные направления развития транспортно-логистической инфраструктуры. Основное внимание уделяется железнодорожному транспорту и принципам еврологистики. Целью еврологистики является определение развития транспортной инфраструктуры. Ключевую роль играет достижение высокого уровня обслуживания. Определены основные принципы, задачи и приведены главные особенности еврологистики.

© Божок А.Р., 2015

Подчеркивается необходимость разделения логистической системы железнодорожных перевозок на две подсистемы – грузовых и пассажирских. Целью логистики в сфере перевозок является нахождение баланса интересов и согласование действий между субъектами, которые организуют и осуществляют обслуживание пассажиров.

Определены основные составляющие логистической инфраструктуры пассажирских перевозок на железнодорожном транспорте, а также задачи и мероприятия повышения эффективности использования транспортно-логистической инфраструктуры перевозок.

Ключевые слова: логистическая инфраструктура, перевозки, еврологистика, железнодорожный транспорт, качество обслуживания, маркетинг.

Anastasiia Bozhok, Ph.D.

(Docent of the Department of Logistics, State Economy and Technology University of Transport)

FORMATION OF MODERN TRANSPORT AND LOGISTIC INFRASTRUCTURE OF TRANSPORTATIONS

Perspective directions of development of transport and logistic infrastructure are investigated in this article. The main attention is paid to railway transport and the principles of eurologistics. The purpose of eurologistics is definition of development of transport infrastructure. The key role is play a high level of service. There are given basic principles, tasks are defined and the main features of eurologistics

There is noted a need of division of logistic system of rail transportation into two subsystems – cargo and passenger. The logistics purpose is consist the sphere of transportations is finding of balance of interests and coordination of actions between subjects who organize and carry out service of passengers.

In this article are defined main components of logistic infrastructure of passenger traffic on the railway transport, and also tasks and actions for increase efficiency of use transport and logistic infrastructure of transportations.

Keywords: infrastructure of logistic, transportations, eurologistics, railway transport, quality of service, marketing.

Постановка проблеми. В умовах інтеграції української економіки у світові ринки питання оптимізації логістичних схем постачання, в тому числі зовнішньоторговельних вантажів, з максимально можливим виконанням транспортно-експедиційних послуг є фактором підвищення конкурентоспроможності компаній як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Однією із важливих складових, а також основою процесів євроінтегації є еврологістика – створення єдиної сучасної транспортно-логістичної інфраструктури країн-учасниць Європейського Союзу. Важливими аргументами її створення та розвитку є наявність великої кількості «вузьких місць» (учасників з недостатньою пропускною спроможністю, низькою

якістю транспортно-логістичної інфраструктури), недостатня забезпеченість взаємодії між різними видами транспорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У класичній та сучасній літературі загальні положення формування та розвитку логістичної інфраструктури висвітлені відомими вітчизняними науковцями у працях Бакаєва О.О., Григорак М.Ю., Крикавського Є.В., Пономаренко Л.А., Смирнова І.Г. та ін. Також деякі питання по цій проблемі досліджені у працях таких зарубіжних учених, як Гаджинський А.М., Кальченко А.Г., Портер М., Сток Дж. Р., Харрисон А.

Проблемою використання логістичних принципів у різних галузях економіки займалися такі українські науковці, як Загорулько В.М., Косарев О.Й., Крітова В.І., Кулаєв Ю.Ф., Личик В.І., Щелкунов В.І. та ін. Однак інтеграція України у ЄС, розширення торговельних зв'язків обумовлює необхідність адаптації її транспортно-логістичні системи до європейських стандартів. Одним із ключових завдань у цьому напрямі є розвиток і вдосконалення транспортно-логістичної інфраструктури. Останнє зумовлює проведення аналізу основних чинників розвитку логістичної інфраструктури, які враховують особливості та принципи єврологістики.

Мета статті полягає в обґрунтуванні напрямів розвитку та удосконалення логістичної інфраструктури залізничного транспорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними завданнями єврологістики у сфері транспорту є:

- розробка стратегії і тактики створення і управління великими логістичними системами зі стійкими структурами матеріальних та інформаційних потоків;
- розвиток транспортно-логістичної інфраструктури;
- проектування, впровадження і контроль спільної для європейських країн системи переміщення потоків, а також фінансів та інформації;
- забезпечення ефективності функціонування логістичної системи на основі інтеграції інтересів європейських країн – розподіл праці, партнерство і кооперація.

Однією з основних ідей єврологістики є визначення найважливіших проектів розвитку транспортної інфраструктури. Реалізація проектів у відповідності до принципів інтермодальності має сприяти значній економії часу за рахунок зменшення завантаженості автошляхів і покращенню функціонування залізниць. Пріоритетні проекти транспортних шляхів включають лише найважливішу інфраструктуру, з точки зору міжнародного переміщення вантажів і пасажирів. Критеріями вибору напрямку транспортних шляхів є обсяги експортних, імпорتنних, транзитних вантажопотоків, вантажо- і пасажирообіг, кількість транспортних засобів, які проходять через кордон. При цьому маршрути транспортних шляхів мають бути менш короткими та економічно доцільними. Визначення пріоритетних проектів за напрямками транспортних шляхів відбувається на основі аналізу особливостей і перспектив соціально-економічного розвитку держав, стану і прогнозу міжнародної торгівлі та її структури, обсягів міжнародних і внутрішніх вантажних та пасажирських перевезень, рівня розвитку інфраструктури різних видів транспорту.

При цьому враховуються потреби міжнародної торгівлі та обсяги перевезень, посилюється також роль транспортних коридорів як важливих транзитних і торговельних маршрутів для переміщення вантажів і пасажирів. Для завершення процесу модернізації трансєвропейської мережі у розширеному ЄС необхідні інвестиції у розмірі 600 млрд. євро. З огляду на це, важливим є визначення найбільш пріоритетних проектів, які сприяють міжнародному товарообміну в умовах єдиного ринку і розвитку інтермодальності. З метою запобігання проектів без важливого впливу на

загальний стан транспортно-логістичної інфраструктури, вартість кожного інфраструктурного проекту має перевищувати 0,15% ВВП країни, але не бути більшою, ніж 500 млн євро для кожного проекту. Очікуваний вклад приватного сектору у розвиток транспортно-логістичної інфраструктури оцінюється 20%, іншу частину фінансування складають національні бюджети та бюджет ЄС [2].

Важливою особливістю єврологістики є те, що вона спрямована на скорочення витрат при здійсненні експортно-імпортних поставок, наданні послуг при перетині кордонів у пунктах митного контролю, а також на скорочення обсягу запасів у дорозі та на підприємствах. Формуванню інтегрованої мережі транспортно-логістичної інфраструктури ЄС має сприяти відповідне політично-правове підґрунтя, оскільки транспорт у більшості європейських країн належить до сфери державного регулювання.

Співробітництво країн у транспортно-логістичній сфері передбачає розвиток ефективної мультимодальної транспортно-логістичної системи, у якій виняткова увага приділяється розвитку залізнично-морських сполучень. У територіальній структурі інтегрованої панєвропейської транспортно-логістичної системи основна увага приділяється об'єктам логістичної інфраструктури, мультимодальним транспортно-логістичним вузлам, логістичним центрам, логістичним платформам. Однією з основних задач європейської транспортно-логістичної стратегії є формування в ЄС вузлових пунктів інтермодальних вантажних перевезень. В умовах вільного переміщення товаропотоків у межах інтегрованого ринку ЄС відбувається зменшення кількості національних мереж та їхня заміна єдиними європейськими логістичними ланцюгами, що означає зменшення кількості елементів інфраструктури. Поряд із формуванням регіональних розподільчих центрів, великими компаніями-виробниками товарів масового попиту створюються міжнародні логістичні центри, які здійснюють накопичення, переробку, сервісне обслуговування, розподіл та поставання своїх товарів у різні країни світу. Спостерігається тенденція консолідації європейських логістичних центрів, об'єднання їх у європлатформи.

У єврологістиці ключова роль відводиться досягненню високого рівня обслуговування. З логістичного погляду, під обслуговуванням клієнта розуміється здатність логістичної системи до задоволення потреб клієнтів з точки зору часу, місця, технічних засобів та зручності.

На залізничному транспорті логістична діяльність має зрівноважити очікування і вимоги клієнтів зі своїми цілями. З точки зору залізничного транспорту до принципів логістичної інтеракції можна віднести час поїздки, вчасність та якість логістичної послуги, комунікації та зручність, а з точки зору клієнта – потреби, очікування, якість обслуговування та імідж фірми.

Виходячи з таких завдань, логістичну систему залізничних перевезень доцільно поділяти на дві підсистеми – пасажирських і вантажних перевезень.

Метою логістики в сфері пасажирських перевезень є знаходження балансу інтересів та узгодження дій між суб'єктами, які організують і здійснюють обслуговування пасажирів. Транспортно-логістичне обслуговування пасажирів можна розділити на такі види:

- 1) до надання транспортної послуги:
 - основні послуги – продаж білетів, інформаційне обслуговування, оформлення віз, страхування, надання залів очікування;

- додаткові послуги – організація трансферу, доставка багажу до транспортного засобу, надання камер зберігання вантажу, організація індивідуального проживання;

2) в процесі надання транспортної послуги:

- основні послуги – забезпечення наявності місць, безпека прямування, надійність транспортного засобу і його відповідність меті поїздки, дотримання часового режиму перевезення;

- супутні послуги – забезпечення гігієнічних і фізіологічних потреб, інформаційне забезпечення, харчування;

3) після надання транспортної послуги:

- основні послуги – організація пересадок на інші види транспорту, інформаційні послуги та ін.;

- додаткові послуги – організація трансферу, доставка багажу, послуги сфери розміщення пасажирів та ін.

Процес обслуговування пасажирів поєднує логістику і маркетинг, виразником чого є інтегрована маркетингово-логістична концепція. Досягти поліпшення якості сервісу у сфері пасажирських перевезень можна за рахунок розвитку їх логістичної інфраструктури.

До основних складових логістичної інфраструктури пасажирських перевезень можна віднести:

- маркетинг пасажирських перевезень, основним завданням якого є розробка ефективних схем або стратегій взаємодії зі споживачами (особливо з потенційними) на всьому логістичному ланцюжку відносин;

- логістичні центри пасажирських перевезень, стратегічною метою яких має бути підвищення ефективності управління даними перевезеннями. Такі центри мають займатися питаннями удосконалення пасажирських перевезень з огляду на проблеми єврологістики (зокрема, по якому міжнародному транспортному коридору будуть курсувати пасажирські поїзди різних видів сполучень, які труднощі існують при перетинанні кордону, чи потрібні інвестиції і хто буде інвестувати);

- технічні засоби;

- інформаційні і телекомунікаційні системи.

Досягти підвищення ефективності використання логістичної інфраструктури можна за рахунок вирішення наступних завдань, які також впливають на рівень конкурентоспроможності перевезень:

1) управління логістичною інфраструктурою – необхідність підвищення ефективності використання основних фондів з метою зменшення загальних витрат за допомогою оптимізації співвідношення між робочою силою та основними фондами, раціоналізації використання виробничих площ;

2) висока вартість обладнання та технологічних засобів елементів інфраструктури. На сьогодні, для зайняття конкурентоспроможного місця на ринку транспортно-логістичних послуг, потрібно дуже швидко реагувати на всі зміни та вимоги споживачів. Ці зміни супроводжуються значними витратами на закупівлю нових необхідних технологічних засобів;

3) професійна підготовка кадрів, що пов'язано з тим, що в Україні логістика відносно недавно почала активно розвиватися, тому саме навчання та підвищенню кваліфікації працівників необхідно приділити виняткову увагу, використовуючи при цьому міжнародний досвід і стандарти.

Висновки і пропозиції. З огляду на подальший розвиток світогосподарських зв'язків і зростання обсягу міжконтинентальних перевезень, ефективність функціонування транспортно-логістичної системи має забезпечуватись такими заходами:

- організація співробітництва з міжнародними організаціями формування логістичних схем перевезень;
- поступове запровадження у роботу світових стандартів і міжнародних договорів (погоджень, конвенцій);
- інтеграція із світовими транспортно-логістичними центрами у забезпеченні інформаційного обміну;
- надання клієнтам максимально повного переліку транспортних і супутніх послуг (формування банку даних логістичної системи);
- географічний розподіл транспортно-логістичних центрів з метою максимального охопту ринку транспортних послуг, виконання оперативного управління роботою логістичних схем перевезення.

Використання у сфері пасажирських перевезень сучасних логістичних принципів і методів управління потоковими процесами дозволить створити систему заходів з управління пасажиропотоками і супутніми потоками – інформаційними, фінансовими, матеріальними, сервісними та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Григорак М.Ю. Логістична інфраструктура: навч. посібник / М.Ю. Григорак, Л.В. Костюченко, О.Є. Соколова. – К.: Логос, 2013. – 400 с.
2. Олійник Я.Б., Смирнов І.Г., Шум І.В. Україна і єврологістика // Контейнерний бізнес: деловий журнал / Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.containerbusiness.ru/main/4730-ukraina-i-evrologistika.html>.
3. Аксенов І.М. Основи маркетингу послуг в сфері пасажирських перевезень / І. М. Аксенов. – К.: Изд-во КМУГА, 1998. – 123 с. – Библиогр.: 16 назв. – рус.
4. Смирнов І.Г. Транспортна логістика: навч. посібник / І.Г. Смирнов / Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://uchebniks.net/book/318-transportna-logistika-navchalnij-posibnik-smirnov-ig/8-13-transportno-logistichna-strategiya-yevropejskogo-soyuzu.html>.

REFERENCES

1. Grigorak M.U. Logistichna infrastruktura: navch. posibnik / M.U. Grigorak, L.V. Kostjuchenko, O.E. Sokolova. – K.: Logos, 2013. – 400 s.
2. Olijnyk JA.B., Smirnov I.G., Shum I.V. Ukraina i evrologistika // Kontejnernij biznes: delovoj zhurnal / [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.containerbusiness.ru/main/4730-ukraina-i-evrologistika.html>.
3. Aksenov I.M. Osnovy marketinga uslug v sfere passazhirskih perevozk / I. M. Aksenov. – K. : Izd-vo KMUGA, 1998. – 123 s. – Bibliogr.: 16 nazv. – rus.
4. Smirnov I.G. Transportna logistika: navch. posibnik / I.G. Smirnov / [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: <http://uchebniks.net/book/318-transportna-logistika-navchalnij-posibnik-smirnov-ig/8-13-transportno-logistichna-strategiya-yevropejskogo-soyuzu.html>.